

Občani naj ne bodo več talci

Zaradi zamud pri zagotavljanju okoljske komunalne infrastrukture država spreminjala pravila med igro – Interesi zasebnih družb pred javnimi gospodarskimi službami

Že takoj ob reorganizaciji ministrstva na začetku tega mandata vlade je okoljski minister Franc Bogovič kot eno najpomembnejših delovnih nalog izpostavil vprašanje ravnanja z odpadki ter izpolnjevanja zahtev, zapisanih v evropskih direktivah. To je namreč eno tistih področij, na katerih Slovenija po vstopu v Evropsko unijo močno zamuja. Na ministrstvu so pred dnevi predstavili nove predpise s področja varstva okolja, med njimi tudi osnutek Uredbe o ravnanju s komunalnimi odpadki, ki je bil do ponedeljka v javni obravnavi, ter Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki in pregled stanja odlaganja odpadkov na slovenskih odlagališčih. Kar se komunalnega področja tiče, je bil 1. januar tudi datum, ko so se po nekajletni zamrznitvi znova sprostile in z uveljavitvijo nove metodologije na novo določile cene komunalnih storitev.

Da so prav novi predpisi pogosto razlog za spreminjanje obstoječih smernic, opozarjajo v javnem podjetju Simbio, ki na Celjskem zagotavlja celovito ravnanje z odpadki. V družbi izvajajo javno službo zbiranja in odvoza odpadkov v 12 občinah upravnih enot Celje, Žalec in Sentjur ter predelavo in obdelavo odpadkov v Regijskem centru za ravnanje z odpadki Celje za 223 tisoč občanov iz 24 občin Savinjske regije. Simbio je bil v Sloveniji med pionirji uvajanja ločenega zbiranja odpadkov, v Rceru pa zdaj biološke odpadke kompostirajo; odpadni papir pripravljajo za predelavo v nove izdelke; uporabljenost stekla iz izdelave novih steklenic in kozarcev; staro železo za predelavo v nove kovinske izdelke; plastično in kovinsko embalažo pa fizično ločijo po posameznih vrstah in oddajo pooblaščenim prevzemnikom, ki jo nato reciklirajo. V podjetju ocenjujejo, da je ločevanje odpadkov na izvoru in kasneje še dodatno v koristici doslej dajalo lepe rezultate. Že na izvoru, v gospodinjstvih, so s pomočjo občanov iz skupne različne odpadkov izločili približno četrtino potencialnih surovin, kot so odpadna embalaža, steklo, papir ter nevarni in kosovni odpadki, za končno odlaganje tako ostaja le še slaba tretjina predhodno obdelanih odpadkov. Za letos so si postavili optimističen cilj, da bi iz skupne količine odpadkov izločili že dve tretjini potencialnih surovin. A namesto da bi novi predpisi občane spodbujali, se zdaj zdi, da celo podirajo tisto, kar se je na terenu počasi in z veliko truda vzpostavljalo. »Nova uredba o ravnanju z biološko razgradljivi odpadki prvenstveno napotuje na hišno kompostiranje, potem ko smo po predhodnih predpisih že vzpostavili ločevanje v javnih zabojuh. Poleg tega nova uredba o metodologiji cen uvaja odvoz ter obdelavo bioloških odpadkov kot posebno storitev, ki jo morajo občani plačati,« opozarja direktor Simbia mag. Marko Zidanšek.

Kako bo to vplivalo na delež ločeno zbranih odpadkov?

Glede na to, da lahko zdaj naši uporabniki izbirajo, kako bodo ravnali z biološkimi odpadki, moramo

Marko Zidanšek: »Za lani smo na območju 12 občin predvideli skupaj 7 tisoč ton bioloških odpadkov, od tega se jih je v rjave zabojuke zbralo 4 tisoč ton, hišno kompostiranih pa je bilo 3 tisoč ton. Na terenu imamo okrog 7 tisoč rjavih zabojuke in hvala bogu, da smo v začetku lanskega leta, ko je zabojuke na trgu primanjlovalo, pozvali ljudi k hišnemu kompostiraju. Tako smo prihranili okrog 400 tisočakov. V prvih dneh po pozivu občanom, naj se odločijo, kako bodo odlagali biološko razgradljive odpadke, smo namreč prejeli že okrog tisoč izjav o vračilu rjavih zabojuke.«

»Za okoljskega ministra pripravljam pismo z nekaj predlogi in s kronologijo dosedanjega dogajanja – da vidi, kako smo v Sloveniji začeli urejati ravnanje z odpadki in kako smo vmes spreminjali predpise. Danes je pač tako, da si kaznovan, če zahteve izpolniš, če zavlačuješ, pa tega nihče ne sankcionira.«

verjeti, da bodo ljudje, ki se bodo odločili za vrnitev rjavih zabojuke, biološko razgradljive odpadke tudi res kompostirali doma. Da jih ne bodo metali v zabojuke za mešane komunalne odpadke ali za embalažo. Za hišno kompostiranje pa se ne morejo odločiti ljudje v blokih, ki morajo biološke odpadke obvezno oddajati ločeno.

Ni nobenih izjem? Niti za tiste, ki imajo počitniške hišice ali vrtičke in bi biološke odpadke iz domačega stanovanja kompostirali tam?

V metodologiji ni nobenih izjem. Gre za solidarnost med stanovalci, ki v večstanovanjskih objektih zbirajo odpadke v skupne zabojuke, stroški pa se potem razdelijo med gospodinjstva glede na število ljudi.

Izjave, ki vam jih zdaj vračajo uporabniki, so dokaj suhoparni obrazci. Boste ljudem verjeli kar na besedo ali bo njihovo izjavo o hišnem kompostiraju kdo preverjal na terenu?

Ljudje se morajo zavedati, da bodo biološke odpadke morali doma ločiti, jih hišno kompostirati in jih ne bodo smeli odlagati v druge zabojuke. Nadzor nad tem bodo imeli občinski oziroma medobčinski inšpektorji.

Kakšna bi bila po vašem mnenju najbolj pravično oblikovana cena odvoza in obdelave odpadkov?

Predvsem z okoljskega vidika smo v 12 največjih slovenskih komunal-

no, ker je bila prvotno zamišljena vsa »biologija« na deponijah, zdaj pa bomo imeli več deset tisoč žarišč v lokalnih kompostnikih, ki ne bodo pod nadzorom, kot bi lahko bila urejena, kompostarna. Predlagali smo, da bi država predpisala standarde in normative, tako da bi se z vsemi odpadki, ki nastajajo v gospodinjstvu, ravnalo enotno. Da bi torej imela vsa gospodinjstva različne zabojuke, da bi tudi papir zbirali od vrat do vrat. Tako bi se tudi strošek obdelave najbolj enakomerno porazdelil med ljudi. To dokazuje tudi cenovna politika pri vodooskrbi, kjer je za vodo enaka cena za vse; tako za tiste nekaj metrov stran od izvira, za gospodinjstva v strnjениh soseskah ali tista v najbolj oddaljenih vaseh.

Zakaj s svojo pobudo niste uspeli?

Dobili smo več odgovorov; prevladal pa je ta, da tistemu, ki kompostira, odvoza in obdelave bioloških odpadkov ni treba plačevati. Res je, da čiste pravičnosti ne bi nikoli do-

»Rcere bi do julija 2009 morale imeti vse regije v Sloveniji in ker jih nimajo, si je država doslej prislužila že dva evropska opomina, rok pa je pre-stavljen na leto 2015. Na celjskem primeru se zdaj druga okolja učijo, kako zgraditi centre, zato bi morali biti v Bukovžlaku vsaj enakopravno obravnavani, ne pa kaznovani, ker smo pač kot prvi izpolnili zahteve po takratnih predpisih. Prenehanje veljavnosti uredbe o določitvi najvišjih cen komunalnih storitev je prinesla možnost uveljavitve cene za storitev odvoza in obdelave bioloških odpadkov, ki smo jo ponekod izvajali že od leta 2009. Pri tistih, ki hišno kompostirajo, bo cena za odpadke ostala enaka, pri ostalih se bo začela ta nova storitev zaračunavati.«

seglj, a glede na izkušnje naj le opozorim, da se v komunalni kratkoročno ne rešitve ne obnesejo. V Sloveniji nismo izpolnili zastavljenih ciljev v določenem roku, zato so se vmes pravila po bližnjih spremembah, da bi nekako le sledili evropskim smernicam. A prepričan sem, da vse te bližnjice škodijo varstvu okolja in komunalni organiziranosti in da bo na koncu država le težka izpolnila evropske zahteve. Kot tipični primer teh spreminjanj naj omenim naš Rcer, ki je v polnem zagonu od leta 2009. Ker ostala okolja v Sloveniji teh centrov niso uspela zgraditi, je država pravila igre spremenila in zdaj naj bi bili z zadnjo metodologijo določanja cen pravni oškodovani, tako da ne bi več smeli sortirati embalaže. To naj bi postala nova samostojna storitev. Zdaj ko lastniki embalaže niso javna podjetja, temveč embalažne sheme, naj bi sortirnico preprosto zaprli, ker ne posluje pozitivno. Nam kot javni službi ni priznan strošek razvrščanja odpadkov. Ni prav, da ljudje to plačujejo skozi odvoz in obdelavo odpadkov, obratovanje sortirnice bi se moralo pokriti z zaslužki z embalažo. Letni stroški obratovanja znašajo 1,1 milijona evrov, v njej smo »zaslužili« 630 tisočakov, ko smo prodajali ločene odpadne surovine, in to se je seveda obračunalo pri stroških poslovanja. Sortirnica se je doslej dokazala, tudi zgrajena je bila z denarjem kohezijskega sklada. Glede na poslovne rezultate se nehotе zastavlja vprašanje, ali jo naj zapremo, kaj bi to pomenilo z vidika vračanja evropskega denarja ...

Bo država to skušala urediti z uredbo o embalaži?

Strčno upam, čeprav se bojim, da bo ta pripravljena prepozno. Sam je niti v osnutku še nisem videl. Se je pa že z Uredbo o ravnanju s komunalnimi odpadki pokazalo, da ne smemo imeti prevlekih pričakovanj. Če je ta sprva s prepovedjo prodaje odpadnih surovin dajala javnemu interesu prednost pred zasebnim, zdaj ne bo tako. Tisto, kar bi lahko s prodajo ločeno zbranega papirja in ostalih odpadnih surovin mi pri-spevali k nižjim zneskom na polotnih vseh občanov, bo spet odklo v zasebne žepo. Pa pri tem ne mislim v žepo ljudi, ki te surovine prodajajo, temveč na večja zasebna podjetja in na njihove dobričke, ki jih ustvarjajo s poslovanjem. Simbio in tudi ostali izvajalci javne gospodar-ske službe smo z vidika osveščanja že doslej sodelovali s šolami in od njih odkupovali papir, zdaj država konjije tak odkup dvakrat letno kot ki bi lahko kril stroške javnih gospodarstvenikov. Dejstvo je, da iz celotne komunale vse tisto, kjer je zaslužek, uhajajo v zasebno sfero, izvajalcem javnih gospodarskih služb pa ostaja le tisto, kjer so stroški. Knjije teh pa naj prevalimo na občane. Če bi bila celotna komunalna sfera pod eno streho, bi lahko zniževali pritisk na stroške in bi bilo za ljudi manj por-dražitev. Občani ne bi bili več talci v tem sistemu.

IVANA STAMEJČIČ

Foto: Grupa